

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.636/2023/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Schmidt Péter, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. március 5.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): Terhelt1

Elsőfok: Szolnoki Törvényszék, 8.B.855/2014/61., ítélet, tárgyalás,
2016. március 24.
Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.I.458/2016/21., végzés, nyilvános ülés,
2016. november 2.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője, a Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati

indítványokat elbírálva a Szolnoki Törvényszék 8.B.855/2014/61. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.458/2016/21. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Szolnoki Törvényszék a 2016. március 24. napján kelt 8.B.855/2014/61. számú ítéletében Terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b) és d) pont] és magánlaksértés büntetében [Btk. 221. § (2) bekezdés c) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 32 évben állapította meg. A kiszabott szabadságvesztésbe beszámítani rendelte a terhelt által a 2013. október 21. napjától 2016. március 24. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a bűnjelekről, valamint kötelezte a terheltet 8.523.820 forint bünyügyi költség állam részére történő megfizetésére.

[2] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2016. november 2. napján meghozott Bf.I.458/2016/21. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A terhelt által 2016. március 24. napjától 2016. november 2. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítani rendelte a kiszabott szabadságvesztésbe. Kötelezte a terheltet a másodfokú eljárásban felmerült 22.225 forint bünyügyi költség megfizetésére.

[3] **II.** 1. A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § c) pontjára és 649. § (4) bekezdésére hivatkozással arra figyelemmel, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a terheltet is érintő Case of Horváth and Others v. Hungary számú ítéletben megállapította azt, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkét megsértették. Indítványozta, hogy a Kúria a támadott jogerős ügydöntő határozatot a terhelt javára olyan módon változtassa meg, hogy a terhelt esetében a jogerős ítélet napjától számított 25 év elteltével a bíróságnak hivatalból, saját hatáskörében felül kell vizsgálnia a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét. A határozat mondja ki, hogy ettől függetlenül az elítélt az általános szabályok szerint kegyelmi kérelmet nyújthat be és a jelen felülvizsgálat figyelmen kívül marad a Be. azon rendelkezése szempontjából, miszerint azonos okból az elítélt kizárólag egy ízben terjeszthet elő erre vonatkozó indítványt. Másodlagosan az anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések felülvizsgálatát és az abból levonható jogi következtetések levonását is indítványozta.

[4] A vezető védő által benyújtott felülvizsgálati indítvány részletesen tartalmazza az általa megjelölt döntés, valamint az EJEB ezzel kapcsolatos döntéseinek ismertetését, az azokban foglaltakra alapított érvelést, kitérve a magyar szabályozásra is. A felülvizsgálati indítvány lényege az, hogy az EJEB gyakorlata értelmében az Egyezmény 3. cikkének csak az felel meg, ha az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt esetben legkésőbb 25 év elteltével érdemben, a terhelt által a jogerős ügydöntő határozat meghozatalakor ismert szempontok alapján fennáll annak a lehetősége, hogy a büntetése felülvizsgálata során szabadlábra helyezhető. Álláspontja szerint az EJEB megjelölt határozata alapján fennálló egyezményesértést a Kúriának kell felülvizsgálati eljárásban orvosolnia; utalt arra, hogy az EJEB az Alkotmánybíróság eljárását érdemi jogorvoslatnak nem fogadta el, a feltételes szabadságra bocsátás jogerős ügydöntő határozatban megjelölt legkorábbi időpontja pedig nem felel meg az EJEB joggyakorlatában meghatározott időtartamnak, amely legfeljebb 25 év lehet.

[5] A Legfőbb Ügyészség a BF.793/2023/5. számú átiratában a terhelt vonatkozásában a Be. 651. § (3) bekezdésében előírt kötelezettségére figyelemmel, a Be. 649. § (4) bekezdésében foglalt okból a terhelt javára terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az ügyben hozott jogerős ügydöntő határozattal szemben. Hivatkozott arra, hogy Terhelt1 terhelt az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezmény alapján 2019. október 28. napján Magyarország ellen kérelmet nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságánál, amelyben azt kifogásolta, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nélkül kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés embertelen és megalázó büntetésnek minősül, amely sérti az Egyezmény 3. cikkét. Az EJEB az 57463/19. számon iktatott kérelme alapján – a keresetek hasonló tárgyára figyelemmel más kérelmekkel egyesített eljárásban – a 2023. február 7. napján kelt és 2023. március 2. napján végleges ítéletében megállapította, hogy az Egyezménynek a kínzás tilalmára rendelkező 3. cikkét megsértették, amely jogsértés megállapítása önmagában elegendő igazságos elégtételt jelent a kérelmezőt ért nem vagyoni károkért. Megállapította, hogy a költségek és kiadások tekintetében az alperes államnak a megállapított összeget a kérelmező részére meg kell fizetnie, egyebekben a kérelmező igazságos elégtétel iránti további igényét elutasította.

[6] A vezető védő által benyújtott felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[7] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványok elbírálásával kapcsolatosan kifejtette, hogy a Be. 649. § (4) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálat lefolytatásának helye van, ebben az esetben a Be. 651. § (3) bekezdése alapján hivatalból elő kellett terjesztenie a felülvizsgálati indítványt. Hivatkozott ugyanakkor arra, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor alapozza meg a felülvizsgálati eljárást, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósult meg. Az EJEB ítélete önmagában nem dönti el a bűnfelelősséget, de olyan jogi tény, amely megalapozza a jogerős ügydöntő határozat egyezményesértő részének kiküszöbölésére alkalmas felülvizsgálati eljárást (EBH 2015.B.7.). Az Egyezmény 3. cikke megsértésének megállapítása jelen ügyben ugyanakkor felülvizsgálati okot nem valósít meg, és ezért az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincsen törvényes lehetőség, a megtámadott ítélet hatályában tartása indokolt. Az EJEB ugyanis nem az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – felülvizsgálati lehetőség olyan időpontban történő megnyílását, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” csökkenthetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését. Hivatkozott a Kúria EBH 2018.B.6. számon közzétett döntésben is megjelenő gyakorlatára, mely szerint a feltételes szabadságra bocsátás szabályán változtatni nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, és nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[8] A Kúria 3/2018. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjára hivatkozással előadta, hogy a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül az Egyezmény alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételevel, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint mindezek alapján a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, így az EJEB által az ügyben érintett, Horváth és társai kontra Magyarország ítélet alapján nincs mód az alapügyben hozott ítélet

megváltoztatására. A Legfőbb Ügyészség ezért, mivel nincs adat arra, hogy a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértés megállapítható lenne, indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a Be. 662. § (1) és (3) bekezdései alapján, a Be. 660. §-ának (1) bekezdése szerinti tanácsülésen hatályában tartsa fenn.

[9] **III.** A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa alapos, a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[10] 1. A Be. XC. fejezete tartalmazza a felülvizsgálatra vonatkozó szabályokat. A Be. 648. § rendelkezése szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen

a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt

b) eljárási szabálysértés miatt

c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján

d) a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[11] A felülvizsgálat törvényben meghatározott okait a Be. 649. §-a tartalmazza, a törvényben meghatározott okok tételesen felsorolásra kerültek, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[12] A Be. 649. § (4) bekezdése szerint nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát.

[13] A Be. 649. § (5) bekezdése értelmében a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján a felülvizsgálatnak akkor is helye van, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv a nemzetközi szerződés azon rendelkezésének megsértését állapította meg, amely olyan eljárási szabálysértést valósított meg, amely a törvény szerint felülvizsgálattal nem, csak fellebbezéssel támadható.

[14] A Be. 651. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt javára az ügyészség felülvizsgálati indítványt terjeszthet elő.

[15] A Be. 652. § (4) bekezdése értelmében a terhelt javára felülvizsgálati indítvány határidő nélkül előterjeszthető.

[16] A Be. 651. § (3) bekezdésére figyelemmel, a Be. 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a legfőbb ügyész a felülvizsgálati indítványt hivatalból terjeszti elő.

[17] A Be. 658. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati eljárás megindulásáról tájékoztatja az Alkotmánybíróságot, ha a jogerős ügydöntő határozat vagy a jogerős ügydöntő határozat alapját képező jogszabály ellen alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.

[18] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[19] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, ha a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[20] A Be. 659. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A Be. ugyanakkor a hivatkozott jogszabályhely (4) bekezdésében kimondja, hogy a 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[21] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A Kúria ugyanakkor a Be. 659. § (6) bekezdésére figyelemmel, a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[22] A Be. 652. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját.

[23] A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt – a (2) bekezdésben meghatározott kivétel hiányában – tanácsulésen bírálja el.

[24] A Kúria arra figyelemmel, hogy a Be. 649. § (4) bekezdésében foglalt felülvizsgálati ok alapján a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a terhelt tekintetében felülbírálta, ezért – a Be. 659. § (5) és (6) bekezdésére is figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt eljárási szabálysértések tekintetében is vizsgálta.

[25] 2. Az EJEH Horváth és társai kontra Magyarország ügyben (Terhelt1 tekintetében az 57463/19. számú kérelem alapján eljárva) hozott ítélete a felülvizsgálati eljárás szempontjából a következő figyelembe veendő megállapításokat tartalmazza:

– Az EJEH megállapította – a korábbi gyakorlatára tekintettel –, hogy a büntetés meghatározott minimális időtartam után történő automatikus felülvizsgálata fontos biztosítékot jelent az elítélt számára a 3. cikket sértő fogvatartás megvalósulásával szemben (10. pont).

– A Btk. és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) lehetőséget biztosít a terheltekkel szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztések célzott bírósági felülvizsgálatára (11. pont).

– Az EJEH megállapította, hogy ez a 30 és 40 év közötti időtartam, amelyet a határozatban érintett terhelteknek várniuk kell, mielőtt feltételes szabadságra bocsátásuk szóba kerülhet, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára az összehasonlító és nemzetközi jogból egyértelműen levezethetően ajánlott maximális 25 éves időtartam. E körben a bíróság megállapította, hogy Terhelt1nek valójában 30 évnél kevesebbet kellene letöltenie az életfogytig tartó büntetés kiszabását követően az esetleges feltételes szabadságra bocsátásig, mert az előzetes letartóztatásban töltött időt is beszámították a letöltött szabadságvesztés idejébe. Az EJEH ugyanakkor ezt nem vette figyelembe, mert álláspontja szerint mindez nem változtat azon a tényen, hogy a feltételes szabadságra bocsátást megelőző letöltendő időtartamot figyelembe véve a felülvizsgálatra több, mint 25 évvel az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása után kerülne sor (12-14. pont).

[26] Összefoglalva: az EJEH megállapította, hogy az a tény, hogy az ügyben a kérelmezők – köztük Terhelt1 terhelt – csak az életfogytig tartó büntetésük 30-40 évének letöltése után remélhetik, hogy a szabadságra bocsátásuk lehetőségét felülvizsgálják, elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytig tartó büntetése az Egyezmény 3. cikke értelmében nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási

idő indokolatlanul késlelteti a hazai hatóságok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy „az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyében bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a rehabilitáció irányában tettek-e olyan előrelépést, hogy a további fogvatartás már nem igazolható legitim büntetőjogi indokokkal”. Ennek alapján az Egyezmény 3. cikkét megsértették (16-17. pont).

[27] Az EJEK ítélete a 11. pontban kifejezetten rögzíti, hogy a Btk. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt esetén, azt a minimális időt, amely elteltét követően a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét meg lehet vizsgálni, továbbá azt, hogy mindezt az ügydöntő határozatban kell meghatározni; emellett a Bv.tv. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátáshoz teljesítendő követelményeket, amelyek teljesítésének megtörténtéről a bíróság dönt.

[28] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy az EJEK határozatában az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, annak legkorábbi időtartama ítéletben történő meghatározását, valamint az ehhez szükséges feltételek előzetesen, törvényben történő meghatározását és az arról bírói eljárásban való döntés lehetőségét nem kifogásolta, az egyezményesértés megállapítására azon okból került sor, hogy jelen ügyben érintett terhelt esetében meghatározott azon időtartam, amelyet várnia kell ahhoz, hogy a feltételes szabadságra bocsátása első alkalommal megfontolásra kerülhessen, hosszabb, mint az EJEK által 25 évben megjelölt időtartam. Az ilyen hosszú várakozási idő nem teljesíti az EJEK által meghatározott követelményeket, az EJEK ezzel összefüggésben állapította meg az Egyezmény 3. cikkének megsértését.

[29] 3. A Kúria megállapította, hogy a terhelt esetében az EJEK ítéletében megállapított egyezményesértés felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható.

[30] A Kúria nem jogalkotó, hanem jogalkalmazó szerv. Feladata a rá vonatkozó jogszabályok alkalmazásával törvényes eljárásban a törvénynek megfelelő határozatot hozni. Ennél fogva jelen ügyben is azt kellett vizsgálnia, hogy a jogszabályok alapján a megállapított egyezményesértés orvoslása a felülvizsgálati eljárásban lehetséges-e.

[31] A felülvizsgálat a büntetőeljárásban olyan rendkívüli jogorvoslat, amely az azzal érintett büntetőeljárás szabályainak, vagy a büntetőeljárásban hozott határozatban alkalmazott anyagi jogi szabályok megsértése és az ebből származó törvénysértő rendelkezések orvoslására hivatott és arra alkalmas.

[32] A felülvizsgálatnak a Be. 649. § (4) bekezdésében meghatározott oka az eljárás lefolytatása során vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatában elkövetett olyan jogsértés, amely tekintetében nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv állapította meg, hogy az a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését sértette meg. Értelmszerűen nem lehet felülvizsgálati indítvány alapja olyan hivatkozás, amely a jogi szabályozási környezet hiányosságát támadja.

[33] A szabályozás a Be. 662. § (3) bekezdésében egyértelműen kimondja, hogy a Kúria abban az esetben is csak a 662. § (1) és (2) bekezdése szerint járhat el, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján került sor.

[34] Erre tekintettel a Kúriának a következő döntési lehetőségei vannak:

- a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot nem ügydöntő végzésével hatályában fenntartja, ha a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt; vagy
- a felülvizsgálati indítvánnyal a megtámadott határozatot megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az alapügyben a bíróság

- a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg a terhelt bűnösségét, vagy rendelte el kényszergyógykezelését,
- a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályainak megsértése miatt szabott ki törvénysértő büntetést, alkalmazott törvénysértő intézkedést,
- a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztette fel a büntetés végrehajtását, vagy
- a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg a határozatát.

Emellett a Be. 662. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján indult felülvizsgálat esetén a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatalához az eljárás megismétlése szükséges, akkor is, ha a nemzetközi emberi jogi szerv olyan jogsértést állapított meg, amely miatt a megtámadott határozatot e törvény szerint egyébként nem kell hatályon kívül helyezni. Ez utóbbi rendelkezésből egyértelműen következik, hogy hatályon kívül helyezésre ilyen okból csak akkor kerülhet sor, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala lehetséges ugyan, de az felülvizsgálati eljárásban nem hozható meg, kizárólag az eljárás megismétlése során {Kúria Bfv.I.734/2022/12. számú határozat [60]-[70]}.

[35] Ebben az eljárásban a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására akkor kerülhet sor, ha az alapügyben a bíróság olyan büntető anyagi jogi szabály megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, vagy rendelte el kényszergyógykezelését, amelynek egyezménybe ütközését az EJEB megállapította; vagy a bűncselekmény minősítése avagy az alkalmazott Btk. más szabálya ütközött a nemzetközi szerződésbe, és ezen szabály megsértésével történt a törvénysértő büntetés kiszabása vagy törvénysértő intézkedés alkalmazása. Ugyanez a helyzet akkor, ha az EJEB határozata valamely, a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok nemzetközi szerződésbe ütközését, vagy pedig olyan szabály nemzetközi szerződésbe ütközését állapította meg, amely a súlyosítási tilalom megsértése megállapításának akadálya volt.

[36] Jelen ügyben azonban erről szó sincs.

[37] A Kúria e körben vizsgálta a felülvizsgálattal érintett alapügyben alkalmazott Btk. rendelkezéseit.

[38] A Btk. 34. §-a szerint a szabadságvesztés határozott ideig vagy életfogytig tart.

[39] A Btk. 41. § (1) bekezdése szerint életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte.

[40] A Btk. 41. § (2) bekezdése kimondja, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház.

[41] A Btk. 42. §-a értelmében életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ügydöntő határozatában meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

[42] A Btk. 43. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább 25, legfeljebb 40 évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni.

[43] A Btk. 160. § (1) bekezdése alapján, aki mást megöl, büntetett követ el és 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[44] A Btk. 160. § (2) bekezdés a), b) és d) pontja értelmében a büntetés 10-től 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést előre kitervelten, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel követik el.

[45] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt vonatkozásában az EJEB határozat nem minősítette az Egyezmény rendelkezéseibe ütközőnek az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabásának lehetőségét; továbbá nem állapította meg azt sem, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből feltételes szabadságra bocsátást engedélyező törvényi rendelkezés egyezményesértő lenne. Az EJEB határozata szerint az Egyezmény 3. cikkét azzal sértették meg, hogy a Szerződő Állam nem épített ki olyan felülvizsgálati mechanizmust, amely egyéb elemeinek megállapított megfelelése mellett biztosítaná azt, hogy legkésőbb 25 év elteltével az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt elítélt szabadságvesztés büntetését a szabadlábra bocsátás lehetőségével megvizsgálják. Ebből következően a felülvizsgálatban fogalmilag legfeljebb a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt, II. fordultnak megfelelő tétel vizsgálható, a felülvizsgálati indítvány alapjául szolgáló EJEB határozat nem állapította meg azt, hogy az Egyezmény megsértését a Btk. 43. § (1) bekezdésében foglalt jogszabályi rendelkezés valósítja meg, és az sem, hogy emiatt a kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés törvénytörtő büntetés lenne.

[46] A Kúria rámutat arra, hogy a felülvizsgálatra vonatkozó szabályok értelmében csak azt teheti meg, hogy az indítványt a nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával és a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével bírálja el. Ebben az esetben a nemzetközi szerződéssel érintett Btk. 43. § (1) bekezdésében meghatározott, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját meghatározó ítélőbírói jogosultságot és annak korlátait rendező jogszabályhely figyelmen kívül hagyása azt eredményezné, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátásnak nem lenne helye. A törvényben ugyanis nem maradna olyan rendelkezés, amely határozatlan idejű szabadságvesztés esetén feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét biztosítaná, illetve annak legkorábbi időpontját megállapítaná. Az pedig, hogy a Kúria a Btk. 42. §, illetve 43. § (1) bekezdésének törvény rendelkezését saját hatáskörben olyan módon változtassa meg, hogy jelen ügyben azt a terhelt esetében olyan tartalommal kell alkalmazni, hogy életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltése mellett a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét 25 évben kell megállapítani, a jogszabály tartalmának teljes megváltoztatását, vagyis jogalkotást eredményezne.

[47] A Kúria a Bfv.I.734/2022/12. számú határozatában kifejtette, hogy a hatalmi ágak elválasztásának elvére figyelemmel a Kúria, mint jogalkalmazó nem alkotja, hanem alkalmazza a jogszabályokat. Hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság 19/2017.(VII. 18.) AB határozatában a 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozatot éppen a törvényhozó hatalom jogkörének átvétele miatt tekintette alaptörvény ellenesnek, és ezért azt megsemmisítette. Kifejtette: az Alaptörvény C. cikk (1) bekezdése értelmében a Magyar Állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. Ekként tehát a jogalkalmazás a jogalkotás szerepét át nem veheti, hiányzó tartalommal jogszabályt nem alkothat, érvényes és hatályos jogszabály alkalmazását nem mellőzheti, törvény ellen nem ítéltet {hivatkozott határozat [84] bekezdés}.

[48] Egy ilyen döntés emellett azt eredményezné, hogy eseti jellegű, személyre szabott jogalkotást és ez alapján személyre szabott jogalkalmazást végezne a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt esetében, amely a jog előtti egyenlőség sérelme miatt ugyancsak az Alaptörvénnyel ellentétes, a B. cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alapelveibe ütköző megoldás lenne.

[49] 4. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

[50] Ezen törvény 3. § b) pontja szerint a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor tett nyilatkozatával az Egyezmény 46. cikkével, a 4. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 6. Cikkével és a 7. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 7. Cikkével összhangban teljesjogúan és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével kötelezőnek ismerte el az Európai Emberi Jogi Bíróság joghatóságát, az Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyv értelmezésével és alkalmazásával összefüggő minden ügyével kapcsolatban, amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló tények az Egyezménynek és a kiegészítő jegyzőkönyveknek Magyarországra nézve történő hatályba lépését követően következtek be. A törvény az 5. § alapján a kihirdetését követő 8. napon, azaz 1993. április 15. napján lépett hatályba.

[51] Az Egyezmény 46. cikk (1) bekezdése szerint a szerződő felek vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[52] A Be. 659. § (1) bekezdésének megfelelően a Kúria a 3/2015. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjában azt állapította meg, hogy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlen az Egyezmény, mint ítélezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[53] A Kúria több határozatában is kifejtette, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor képezi felülvizsgálati eljárás alapját, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósul meg (EBH 2015.B.7. és BH 2022.41.).

[54] A Kúria tehát a konkrét ügyekben meghozott konkrét bírósági ítéletek rendelkezését bírálhatja felül, azaz a Btk. és a Be. rendelkezéseinek az eljáró bíróságok általi alkalmazását, valamint azt, hogy ezek alkalmazása során történt-e az Egyezmény megsértése vagy sem (EBH 2018.B.6.).

[55] Az egyezményesértés megállapítása miatti felülvizsgálati eljárásban – eltérő szabály hiányában – a Be. XC. fejezetében meghatározott, felülvizsgálatra irányadó rendelkezések alapján kell eljárni.

[56] A Be. 650. § (2) bekezdésére tekintettel a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, a Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. E rendelkezések a nemzetközi szerződés megsértése miatt indult felülvizsgálati eljárásban is érvényesek, ezért a Kúriának a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján kell vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének megállapítása tekintetében lehetséges-e a nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat hozatala vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[57] Az Egyezmény 3. cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.

[58] A kínzás embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 32/2016.(XI. 3.) AB határozatban vizsgálta, melynek során irányadónak

tekintette az EJEB-nek az Egyezmény 3. cikkét értelmező joggyakorlatát. Eszerint a 3. cikkben felsorolt tilalmak közös vonása, hogy mindegyikük bizonyos fokú testi és lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára. Az EJEB joggyakorlata alapján a kínzás, embertelen bánásmód vagy büntetés, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés között egyfelől a szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni. Ennek alapján embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek minősül minden olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket. Megalázónak akkor tekinthető a szabadságvesztés büntetés, ha a célja az érintett személy lealacsonyítása {indokolás [34]-[36] és [50] bekezdés}.

[59] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senki sem lehet szabadságától másképp, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

[60] Ezen rendelkezés alapján megállapítható, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés – akár az okból történő feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetőségével az alkotmányos jogrend része.

[61] A terhelt tekintetében az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása nem tekinthető tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésnek, mivel a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét számára biztosította.

[62] Az EJEB a terhelt esetében az Egyezmény 3. cikkének megsértését azért mondta ki, mert az egyébként az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésben meghatározott időtartam után feltételes szabadságra bocsátható terhelt esetében a szabályozás nem biztosítja azt, hogy 25 év elteltével sor kerülhessen arra, hogy szabadlábra kerülése lehetőségét érdemben megvizsgálják. Az EJEB ítélete tehát nem azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő. Az EJEB határozata ismertette a hazai jognak az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és az abból történő feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó szabályokat, azonban a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében a terheltek esetén alkalmazott büntető anyagi jogszabályok tekintetében egyezményesértést nem állapított meg.

[63] Az EJEB ítélete olyan hiányosságot kifogásolt, amely nem az ítéletet hozó bíróságok eljárására és nem a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatra, hanem a jogi szabályozás hiányosságára vonatkozik.

[64] A következetes ítélkezési gyakorlat alapján – amelytől a Kúria jelen ügyben sem kíván eltérni – az anyagi jogerő feloldására, a jogerős határozat meghozatalára nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha az EJEB nem a (tényleges) életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását és nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását (vagy az abból történő feltételes szabadságra bocsátás kezdő időpontjának bírói meghatározását) tekintette egyezményesértőnek, hanem egy olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” tenné csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését (EBH 2008.B.6.I. – az érvelés tekintetében irányadó, jelen ügyben foglalt eltérésekkel).

[65] Mindezekből következően a terhelt tekintetében az EJEB ítélete alapján a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására a lefolytatott felülvizsgálati eljárásban nem kerülhetett sor, és erre hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban sem lenne lehetőség.

[66] A Kúria csak utal arra, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása során a feltételes szabadságra bocsátás EJEB ítéletében meghatározott időtartamon belül történő

kötelező vizsgálata szabályainak megalkotása kizárólag jogalkotás útján lehetséges, a sérelem ezért jogalkalmazás útján nem orvosolható, a jogszabályból hiányzó (attól eltérő) szabályt a Kúria továbbra sem pótolhatja az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[67] A Kúria nem látta indokát és lehetőségét annak, hogy e tárgyban korábban hozott határozataitól eltérjen (Bfv.I.468/2023/5., Bfv.I.734/2022/12., Bfv.X.46/2022/13., Bfv.III.1450/2021/6.).

[68] Mindezen érvelés alapján a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa megalapozott, a terhelt vezető védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány pedig alaptalan.

[69] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabálysértést nem állapított meg.

[70] **IV.** A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése szerinti összetételű tanácsban eljárva hatályában fenntartotta.

[71] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[72] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul.

[73] A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. március 5.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró